

DE 21^E CARMELSCHOOL DOET ALLES ANDERS

Laboratorium, proeftuin, werkplaats: het zijn misschien niet de gelukkigste begrippen wanneer het om een gloednieuw schoolconcept gaat. Ze kunnen gemakkelijk verkeerde en onbedoelde associaties oproepen. Alsof leerlingen en docenten worden opgeofferd aan de toekomst. Maar niets is minder waar. Want de 21^e Carmelschool wil niet alleen een broedplaats en proefstation voor innovatie zijn, maar vooral ook onderwijs realiseren dat aansluit bij de belevingswereld van jongeren en de ontwikkelingen in onze moderne samenleving.

Klanten in plaats van consumenten

Harry Gankema van KPC Groep was er van meet af aan enthousiast over: "Het wordt een school die écht vernieuwend werkt. Die betere kansen geeft en midden in de samenleving staat. Opleidt voor life long learning, waar die maatschappij om vraagt. Gebruik maakt van de modernste hulpmiddelen op ICT-gebied. Die bovendien de docent in staat stelt om zich te ontwikkelen tot een echte begeleider die de tijd krijgt om een hechte relatie met zijn leerlingen op te bouwen. Dus ook een heel uitdagende school." Het enthousiasme van Gankema wordt onvoorwaardelijk gedeeld door projectleider Henk van Dieten: "De veranderingen gaan zo snel dat feitenkennis in hetzelfde tempo verouderd. Nodig is vooral een school waarin de docent zich kan toeleggen op het contact met zijn leerlingen, en waar de leerlingen een omgeving treffen die naadloos aansluit bij hun eigen leefwereld. Een school waar niet langer de eindtermen de marsroute bepalen. Waar de leerling niet meer een consument is, maar een klant."

In de pas met de samenleving

De combinatie van degelijk onderwijs met de nieuwe eisen van een veranderende samenleving: dát is wat de bedenkers van de 21e Carmelschool voor ogen staat. Een aanpak die zowel onderwijsinhoudelijk als organisatorisch vernieuwend is, vindt René Albers, voorzitter van het bestuurscollege van Carmel. Als het onderwijs blijft zoals het de laatste twintig, dertig jaar was, doet het – met alle respect voor de innovatieve inspanningen van velen in het onderwijs – geen recht aan de veranderingen in de maatschappij. "En daar moeten we naar kijken, want we willen jonge mensen voorbereiden op hun plek in die samenleving", licht Albers de plannen voor de nieuwe school toe. Ook Carel van den Heuvel, directeur van KPC Groep en mede-initiatiefnemer, is van mening dat fundamentele vernieuwingen in het onderwijs noodzakelijk zijn en dat daarvoor bestaande kaders moeten worden doorbroken: "Vijftig jaar geleden was de school niet wezenlijk anders dan nu. Terwijl de samenleving ingrijpend is veranderd. Op de wat langere termijn zie ik dan ook een verandering van onderwijzen naar leren. Buiten de huidige kaders. Waar leerlingen ondersteund door docenten en door ICT-technieken leren. Een school die geen productiebedrijf is, maar een bedrijf dat uitblinkt in zakelijke dienstverlening. Waar én de leerling én de docent baat bij hebben en waar ze graag komen." Volgens Albers is de kernvraag steeds geweest: als we helemaal opnieuw mochten beginnen, wat zouden we dan anders doen? Hij somt op: "Minder kennisoverdracht; meer aansluiten bij leerpsychologische processen; integratie van digitale mogelijkheden; meer leergebieden in plaats van vakken; een schoolgebouw dat daarbij past; splitsen van functies, waardoor je verschillende mensen voor verschillende taken krijgt. Verder moeten leerlingen zich op hun plaats voelen, zich onderdeel weten van een sociale leef- en leergemeenschap."

Contouren van de nieuwe school

Genoeg over de theoretische uitgangspunten. Hoe ziet de 21^e Carmelschool er concreet uit? Een korte verkenning.

In de nieuwe school zullen geen klassen meer te vinden zijn, maar wisselende stamgroepen van ongeveer 50 leerlingen, bijeengebracht in verticale verbanden van 150 leerlingen en begeleid door kleine kernteams die borg staan voor overzichtelijke pedagogische eenheden. Trainers en tutors in plaats van docenten begeleiden deze kleine groepen leerlingen gedurende drie jaar. Ondanks verschillende bevoegdheden van deze begeleiders leveren ze, ieder op eigen wijze, gezamenlijk een bijdrage aan de overdracht van kennis, vaardigheden, normen en waarden. Omdat leerlingen en hun ondersteuners samen optrekken, verliest het begrip contacttijd vanzelf zijn huidige betekenis. In de 21^e Carmelschool is geen plaats meer voor de traditionele, overheersende vakkenstructuur, tenzij op momenten dat een cursorische aanpak effectiever is. Kernbegrippen zoals macht, cultuur en kringloop komen ervoor in de plaats. Vakoverstijgend en probleemgestuurd werken vormen de basis voor de indeling van de leeractiviteiten, waarin het leerproces centraal staat. Zaakvakken en exacte vakken worden geïntegreerd. Feitenkennis wordt onder de kernbegrippen geordend en niet meer onder de zaakvakken. In plaats van vijftig minuten-lessen zijn leerlingen gedurende een langere, aangesloten perioden intensief bezig rond bijvoorbeeld Engels, Frans of Duits en werken ze elke week vier dagdelen aan één taal tegelijk. Later komt deze taal regelmatig terug als gebruikstaal. Het aspect communicatie zal ruime aandacht krijgen, evenals dramatische en muzische vorming. Onderdelen en aspecten die te maken hebben met de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen, komen altijd en overal terug in het leerproces.

De school heeft een volledig elektronische leeromgeving met alle noodzakelijke hulpmiddelen. Veel lesmateriaal zal digitaal zijn, evenals de communicatie over opdrachten en werkstukken. Met educatieve uitgeverij zijn contacten gelegd om te bezien of en hoe bestaand lesmateriaal digitaal kan worden aangeboden. De 21^e Carmelschool zal uiteraard optimaal gebruik maken van Kennisnet, waarmee leerlingen toegang krijgen tot alle leerbronnen. Gegevens over begeleiding en ontwikkeling van leerlingen worden bijgehouden in een digitaal portfolio.

Buiten de kaders, binnen de normen

Kan dat allemaal kan binnen de bestaande institutionele kaders? Ja. Uitgangspunt voor het leerproces is en blijft de basisvorming, waarvan de 21^e Carmelschool de kerndoelen en eindtermen respecteert. Tegelijkertijd bouwt de nieuwe school mee aan de ontwikkeling van de basisvorming na 2005. De bekostiging ervan is mogelijk binnen de bestaande lump sum financiering. Uiteraard wil de overheid de garantie dat alle leerlingen na de nieuwe school kunnen doorstromen naar reguliere examentrajecten. Bij het opstellen van het leerplan is hiermee rekening gehouden, zodat aan de voorwaarden van het ministerie van OCenW kan worden voldaan. De onderwijsinspectie draagt hieraan bij door een soort kwaliteitscontrole uit te voeren naar de manier waarop de kerndoelen tot hun recht komen. Als de kwaliteitsnormen worden gehaald, is de inspectie bereid een ontheffing te verlenen voor tabeleisen en vakkencombinaties. Staatssecretaris Adelmund heeft de 21^e Carmelschool zelfs een financiële duw in de rug beloofd, omdat ze hoge verwachtingen heeft van de nieuwe school en vindt dat deze er zo snel mogelijk moet komen. De locatie is inmiddels bekend: SG Marianum te Groenlo/Lichtenvoorde.

Toekomstmuziek?

Met de regelmaat van de klok laten onderzoeken zien, dat de betekenis van de school in het leven van jongeren marginaal is en dat ze veel liever op andere manieren en

ook buiten de school zouden willen leren. Bovendien willen ze op school in aanraking komen met zaken die in hun eigen leefwereld spelen en die hen bezighouden. Van den Heuvel van KPC Groep: "Leerlingen zijn gewend om op de tv van het ene naar het andere programma te zappen. Maar op school moeten ze 50 minuten in een klaslokaal zitten, worden de vakken gescheiden aangeboden en is het aanbod eenzijdig. Geen wonder dat zo iets voor hen nogal vervreemdend werkt." Daarom deze plannen voor een volledig nieuwe school: de 21^e Carmelschool. Verre toekomstmuziek, al deze ideeën? Zeker niet: want wanneer alles volgens plan verloopt, opent de 21^e Carmelschool in augustus 2002 haar deuren.

Wie meer wil weten over de voortgang van de plannen rond de 21^e Carmelschool, kan terecht op de site van KPC Groep: www.kpcgroep.nl (kennis on line) of bij Marlous Amse (m.amse@kpcgroep.nl), Harry Gankema (h.gankema@kpcgroep.nl) of Luc Rijkschroeff (l.rijkschroeff@kpcgroep.nl).